

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive research) เพื่อศึกษาความต้องการและปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความต้องการของผู้ดูแลผู้ป่วยเอดส์ในครอบครัว

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้ดูแลผู้ป่วยเอดส์ที่เข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลศรีนครินทร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น และโรงพยาบาลศูนย์ขอนแก่น โดยมีคุณสมบัติดังนี้

1. เป็นสมาชิกในครอบครัวของผู้ป่วยเอดส์ ที่ผู้ป่วยระบุว่าเป็นบุคคลที่ให้การดูแลผู้ป่วยมากที่สุด
2. ทราบว่าผู้ป่วยเป็นโรคเอดส์
3. สามารถสื่อสาร ฟัง และพูดได้ตอบได้ดี
4. สนใจในการให้ความร่วมมือในการวิจัยครั้งนี้

จากการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนผู้ป่วยเอดส์ที่เข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลศรีนครินทร์ ในปี 2539 มีจำนวนผู้ป่วยเอดส์ 287 ราย (หน่วยโรคติดเชื้อ โรงพยาบาลศรีนครินทร์, 2540) จำนวนผู้ป่วยเอดส์ที่เข้ารับการรักษา ในแผนกผู้ป่วยในของโรงพยาบาลศูนย์ขอนแก่น มีจำนวน 649 ราย (งานเวชระเบียนและสถิติ ฝ่ายวิชาการโรงพยาบาลศูนย์ขอนแก่น, 2540) ซึ่งจำนวนประชากรที่เป็นผู้ดูแลผู้ป่วยเอดส์และทราบว่าผู้ป่วยเป็นเอดส์นั้นไม่สามารถทราบจำนวนที่แท้จริงได้ เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นสมาชิกครอบครัวที่ให้การดูแลผู้ป่วยเอดส์ที่มีลักษณะตามประชากรที่กำหนด จากการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับจำนวนผู้ป่วยเอดส์ที่เข้ารับการรักษาในหอผู้ป่วย 4ก, 4ข, 4ค ของโรงพยาบาลศรีนครินทร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น และหอผู้ป่วยอายุรกรรมชาย รวมทั้งหอผู้ป่วยอายุรกรรมหญิงของโรงพยาบาลศูนย์ขอนแก่น ในช่วงเดือนมีนาคม ถึงเดือนสิงหาคม 2539 พบว่ามีจำนวนผู้ป่วยเอดส์เฉลี่ยประมาณ 30 รายต่อเดือน ซึ่งในจำนวนดังกล่าว ผู้วิจัยพบว่า จำนวนประชากรที่เป็นผู้ดูแลและทราบว่าผู้ป่วยเป็นเอดส์นั้น มีจำนวนน้อยกว่าจำนวนนี้มาก เนื่องจากข้อจำกัดของการ

ศึกษา ผู้วิจัยจึงทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะตามประชากรที่กำหนด ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2540 ถึง 15 กุมภาพันธ์ 2541 ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 50 ราย

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยอาศัยแนวคิดเกี่ยวกับความต้องการของครอบครัวที่มีเด็กป่วยด้วยโรคเอดส์ ของ เอร์วิน (Urwin, 1988) จากการศึกษาทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำมารวบรวมจัดทำแบบสัมภาษณ์โดยแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับปัจจัย ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้ ของครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือน ลักษณะความสัมพันธ์ของผู้ดูแลกับผู้ป่วยเอดส์ ลักษณะของครอบครัว ระยะเวลาที่ดูแลผู้ป่วย และระยะเวลาดังแต่ทราบว่าเป็นเอดส์

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับความต้องการของผู้ดูแลผู้ป่วยเอดส์ โดยมีทั้งหมด 46 ข้อ ประกอบด้วย 6 หมวดย่อยคือ

หมวดที่ 1 ความต้องการด้านการรับรู้ข้อมูล (จำนวน 14 ข้อ)

หมวดที่ 2 ความต้องการด้านอารมณ์หรือจิตใจ (จำนวน 11 ข้อ)

หมวดที่ 3 ความต้องการด้านร่างกาย (จำนวน 8 ข้อ)

หมวดที่ 4 ความต้องการด้านเศรษฐกิจ (จำนวน 4 ข้อ)

หมวดที่ 5 ความต้องการด้านสังคม (จำนวน 4 ข้อ)

หมวดที่ 6 ความต้องการด้านจิตวิญญาณหรือศาสนา (จำนวน 5 ข้อ)

แบบสัมภาษณ์นี้มีลักษณะการให้ค่าคะแนนคำตอบที่ได้ โดยผู้ถูกสัมภาษณ์เลือกตอบจากตัวเลือกที่ตรงกับสิ่งที่ต้องการ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

ต้องการมากที่สุด หมายถึง ผู้ดูแลเห็นว่าข้อความนั้นตนเองมีความต้องการมากที่สุด = 5 คะแนน

ต้องการมาก หมายถึง ผู้ดูแลเห็นว่าข้อความนั้นตนเองมีความต้องการมาก = 4 คะแนน

ต้องการปานกลาง หมายถึง ผู้ดูแลเห็นว่าข้อความนั้นตนเองมีความต้องการปานกลาง = 3 คะแนน

ต้องการน้อย หมายถึง ผู้ดูแลเห็นว่าข้อความนั้นตนเองมีความต้องการน้อย = 2 คะแนน

ไม่ต้องการ หมายถึง ผู้ดูแลเห็นว่าข้อความนั้นตนเองไม่มีความต้องการ = 1
คะแนน

3.3 การหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.3.1 การหาความตรงตามเนื้อหา

ผู้วิจัยได้นำแบบสัมภาษณ์ไปทำการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา โดยผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์ทางด้านการดูแลและศึกษาวิจัยเกี่ยวกับโรคเอดส์ ตรวจสอบจำนวน 8 ท่าน ดังนี้

- 1) จิตแพทย์ จำนวน 1 ท่าน
- 2) แพทย์ที่ทำงานเกี่ยวข้องกับผู้ป่วยเอดส์ 1 ท่าน
- 3) อาจารย์พยาบาลสาขาการพยาบาลครอบครัว จำนวน 2 ท่าน
- 4) อาจารย์พยาบาลด้านการพยาบาลอายุรศาสตร์และศัลยศาสตร์
จำนวน 1 ท่าน
- 5) อาจารย์พยาบาลด้านการพยาบาลจิตเวช จำนวน 1 ท่าน
- 6) พยาบาลที่ทำงานเกี่ยวข้องกับผู้ป่วยเอดส์ จำนวน 2 ท่าน

3.3.2 การหาความเที่ยงของเครื่องมือ

หลังจากผู้ทรงคุณวุฒิได้ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาของเครื่องมือแล้ว ผู้วิจัยได้ปรับปรุงและแก้ไขตามข้อเสนอแนะ แล้วนำเครื่องมือไปทดลองใช้กับผู้ดูแลผู้ป่วยเอดส์ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างดังกล่าว จำนวน 10 ราย แล้วนำมาคำนวณหาความเที่ยงของส่วนความต้องการ โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาช (Alpha Coefficiency or Cronbach Coefficiency) ได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.90

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล มีดังนี้

1. ทำหนังสือแนะนำตัวจากคณะบดีบัณฑิตวิทยาลัย ถึงผู้อำนวยการโรงพยาบาล และหัวหน้างานบริการพยาบาล โรงพยาบาลศรีนครินทร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น และหัวหน้าฝ่ายการพยาบาล โรงพยาบาลศูนย์ขอนแก่น
2. ผู้วิจัยเข้าพบและชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับวัตถุประสงค์และขั้นตอนของการศึกษากับหัวหน้างานบริการพยาบาล และหัวหน้าหอผู้ป่วย 4ก, 4ข, 4ค โรงพยาบาลศรีนครินทร์

มหาวิทยาลัยขอนแก่น และหัวหน้าฝ่ายการพยาบาล พยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วยอายุรกรรมชาย และอายุรกรรมหญิง โรงพยาบาลศูนย์ขอนแก่น

3. ดำเนินการเก็บข้อมูล โดยมีขั้นตอนดังนี้

3.1 ผู้วิจัยดำเนินการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง ตามเกณฑ์ที่กำหนด โดยที่ผู้วิจัยไม่เกี่ยวข้องกับการให้การดูแลผู้ป่วยในหอผู้ป่วย

3.2 ผู้วิจัยแนะนำตัว ชี้แจงวัตถุประสงค์และขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูล หลังจากนั้นนำกลุ่มตัวอย่างไปยังห้องที่จัดเตรียมไว้

3.3 พุดคุยสร้างสัมพันธภาพกับผู้ดูแลผู้ป่วยเอดส์

3.4 ทำการสัมภาษณ์โดยใช้แบบสัมภาษณ์ด้วยตนเอง โดยเริ่มจากข้อมูลปัจจัยพื้นฐาน และความต้องการของผู้ดูแล

4. รวบรวมข้อมูลนำไปวิเคราะห์ทางสถิติ

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากได้ข้อมูลจากผู้ดูแลผู้ป่วยเอดส์ทั้งหมดแล้ว ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ซึ่งการวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติดังต่อไปนี้

1. แยกแยะความถี่และหาค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามลักษณะปัจจัยพื้นฐาน

2. คำนวณคะแนนเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความต้องการของผู้ดูแลผู้ป่วยเอดส์ จำแนกเป็นรายด้านและโดยรวม

3. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยกับความต้องการของผู้ดูแลผู้ป่วยเอดส์ ดังนี้

3.1 เพศ อาชีพ ลักษณะความสัมพันธ์ของผู้ดูแลกับผู้ป่วย ลักษณะของครอบครัว ระยะเวลาที่ดูแลผู้ป่วย และระยะเวลาดังแต่ทราบว่าเป็นเอดส์ กับความต้องการของผู้ดูแล โดยใช้การทดสอบไคสแควร์ (Chi-square test) และสัมประสิทธิ์การถ่วง (Contingency Coefficient)

3.2 อายุ ระดับการศึกษา รายได้ของครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือน กับความต้องการของผู้ดูแล โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) และทดสอบความมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยการทดสอบค่าที (t-test)